

Když jsem se jednoho dne vracela domů, už v předsíni jsem zaslechla hlasitý hovor. To můj tatínek vedl spor se strýcem Jiřím Tvarůžkem, jestli je možné v Rožnově nastudovat Rusalku. Strýc přímo hořel nadšením. Můj otec byl velmi skeptický k myšlence nastudovat na malém městě s amatéry operu. A jako zkušený účetní hned vypočítával, jak velké množství kostýmů je konkrétně pro tuto operu potřeba, co to bude stát a kde se vezmou finance. Nemluvě o kvalitních hudebnících a zpěvácích, kteří by byli i dobrými herci. Strýc jakoby neslyšel. Vyprávěl, jak dlouhou tradici má v Rožnově ochotnické divadlo. První divadelní spolek byl založen už někdy v polovině 19. století, divadelní ochotníky měli Sokolové i Orli. V Rožnově byli vřdycky dobří herci. Navíc přišlo pracovat do Tesly hodně nových obyvatel, kteří mají i hudební vzdělání. Můj tatínek oponoval, že něco jiného je hrát nějaké obrozenecké hry a něco jiného je opera. Načež si strýc vzpomněl, že kdysi nacvičil pěvecký sbor Tetřev operu Viléma Blodka V studni. Ta debata byla dlouhá, už si to všechno nepamatuji, vím jen, že strýc měl pouze jednu starost. Obával se, že se nepodaří zajistit do orchestru harfu.

Na tuto vzrušenou výměnu názorů jsem si vzpomněla, když jsem o několik měsíců později seděla v hledišti sálu Společenského domu, poslouchala jímavé tóny Dvořákovy hudby a sledovala, jak paní Šlesingerová jemnými úhozy do kláves klavíru nahrazuje zvuk harfy, kterou se skutečně nepodařilo zajistit. Orchester řídil starší bělovlasý pán Adolf Hub. Přišel do Rožnova na penzi. Měl za sebou úspěšnou dirigentskou kariéru. Působil ve Vídni, Lublani i Rumunsku, 24 let žil a dirigoval ve Zlíně a pak v opeře v Olomouci. Ovládal hru na několik hudebních nástrojů. A nyní, jako penzista, vzal na sebe znovu odpovědný úkol řídit orchestr. Přivedl ho téměř k dokonalosti.

Původním záměrem bylo uspořádat k 50. výročí úmrtí Antonína Dvořáka koncert z árií Rusalky. Pak ale manželé Šlesingerovi a paní Sasková přišli s návrhem nastudovat operu celou. Ta myšlenka se setkala s nadšeným souhlasem. A tak se rozjela akce, která nemá v historii rožnovského divadelnictví obdobu.

Pan učitel Václav Pícha se ujal úkolu vytipovat a oslovit potenciální představitele hlavních rolí. O paní Saskové jako Rusalce nebylo pochyb. Roli prince přijal kolega pana Píchy z Pěveckého sdružení moravských učitelů prof. Drápal z Kroměříže. Vodníka zpíval pan Pícha, cizí kněžna i ježibabu paní Věra Šabacká. Bylo neuvěřitelné, že si troufla na dvě tak rozdílné role, ale zhostila se obou úžasně. Její manžel pan Pavel Šabacký zpíval hajného. Paní Draha Čechová zpívala také dvě role, kuchtíka a žínku. Její zvonivý soprán byl doplňován vynikajícím hereckým výkonem. Úlohu lovce přijal pan Dohnal. Kromě Drahy Čechové role žínky zpívaly Drahomíra Chvapilová a Barbora Kantorková. Všichni tito účinkující byli sice školení ve zpěvu, vystupovali na koncertech, měli i herecké zkušenosti, ale žádný z nich nebyl profesí operní pěvec. Většinou byli učitelé – tedy kantoři (cantare-zpívat).

Všem pěveckým výkonům dominovala Rusalka v podání paní Saskové. Jako éterická bytost s nádherným hlasem se lehce pohybovala po jevišti. Málokdo v hledišti tušil, že má přesně odpočítaný každý krok, protože bez svých dioptrických brýlí téměř nic neviděla.

- O režii opery se postarali zkušený a nadšený divadelníci pan Vladimír Hambálek a Leoš Matějka.

- Scénu vytvořili pánové Vladimír Vašina a Jiří Kotouček.

- Sbory nacvičil pan učitel Vojtěch Navařík a choreografii měla na starosti paní učitelka Hajná.

- Korepetice sólistů se ujala paní profesorka Šlesingerová a společně s panem dirigentem. Zkouškám věnovali hodiny tvrdé práce. Zkoušelo se i v hotelu Novák, většinou v nevytopených místnostech. Protože ve sboru, orchestru i baletu vystupovalo několik mých příbuzných a známých, hodně se doma o zkouškách a všech záležitostech kolem přípravy Rusalky povídalo. Při té příležitosti byla často vzpomínána paní Masaříková, manželka místního lékaře. Nejen že navrhla a ušila s paní Dohnalovou všechny kostýmy a ušetřila tím velký finanční obnos za půjčovní, ale z pověření Osvětové besedy, která celou akci zaštitila, měla i odvalu vydat se na Ministerstvo kultury do Prahy s prosbou o finanční pomoc. Získala tak 8 tisíc korun. Paní Masaříková byla schopna vypomáhat, kde bylo třeba, dokázala nahradit i momentálně chybějící žinku nebo dvorní dámu a vyřešit mnohý zádrhel.

Všichni pracovali a cvičili s mimořádným nadšením, a tak koncem dubna 1954 se mohlo uskutečnit první vystoupení Rusalky. Byl to naprostý úspěch. Do Rožnova přijížděly autobusy z okolních vesnic, představení byla dopředu beznadějně vyprodaná. V Rožnově se hrála 13x, 5x ve Valašském Meziříčí, 2x ve Frenštátu a 2x ve Vsetíně.

Pověst o nebývalém nastudování opery na malém městě přiměla několik odborníků, aby se přijeli na představení podívat. Velmi náročný hudební kritik profesor Dlask napsal: „Vaše Rusalka je skvělá víla. Kdo by to řekl, že pěvecky, herecky i lidsky tolik svede.“ A po další návštěvě opět napsal: „Ta Rusalka je čím dál krásnější. Je to opera oper, je v ní poezie, život, krása i pravda.“ Inspektor hudebních škol prof. Valový hodnotil: „Hajný Šabackého a kuchtík Čechové snesou i přísnou kritiku.“ Oba odborníci chválili pečlivě nacvičené sbory a vystoupení žínek. Takové kritiky byly pro soubor velkým povzbuzením.

A pak se to stalo. 31. července 1954 projížděl dirigent Adolf Hub na kole uličkou od hotelu Novák do Palackého ulice a střetl se s automobilem. Následek byl tragický. Jeho smrt měla těžký dopad na soubor Rusalky. Dirigování se sice ujal prof. Hybl, dirigent Valašské filharmonie ve Valašském Meziříčí, ale ze souboru odešel princ prof. Drápal. Od posledního představení v červnu se hrálo až v říjnu, 2x v Rožnově a pak dříve sjednaná představení ve Valašském Meziříčí a Vsetíně. A tím slavná éra Rusalky skončila.

Vzpomínám si na pohřeb pana dirigenta. Podobal se manifestaci. Přišly se rozloučit stovky lidí, kterým tento skromný kapelník připravoval krásné hudební svátky. Seděla jsem v zadní lavici. Když vynášeli z kostela rakev, z kůru zněl nádherný Rusalčin soprán: „...za tu lásku, za tu krásu Tvou, za vše, čím je kletý osud Tvůj, duše lidská, Bůh Tě pomiluj...“ Nikdo se v té chvíli nestyděl za slzy.

Při občasných návštěvách hřbitova se zastavuji i v místech, kde několik kroků od hrobu nadšeného divadelníka, malíře Leo Matějky, odpočíval i téměř zapomenutý dirigent a vzácný člověk, Adolf Hub. Nevím, proč a kam jeho rodina hrobku přemístila, ale když dnes jdu kolem toho prázdného místa, jako ozvěna se mi vrací nápis na náhrobku: „duše lidská, Bůh Tě pomiluj“.

Doubravka Vejmelková

Odborná hodnocení hudebních kritiků prof. Dlaska a Valového byla uveřejněna v časopise Svazu čs. skladatelů Hudební rozhledy a v denících Naše pravda a Lidová demokracie.